

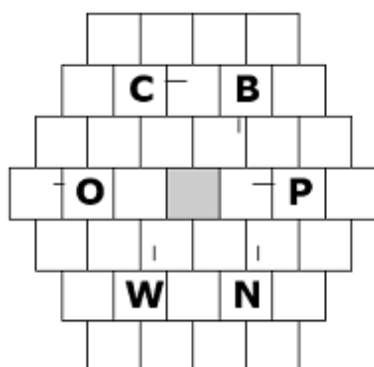

Synonymy / antonymy

Synonimy / antonimy

Synonimy/Antonimy

Ćwiczenia w rodzaju: *Dopisz wyrazy bliskoznaczne do podanych...*¹ mogą być uzupełniane zabawami szaradziarskimi, np. wirówką „Od słowa do słowa”, w której dla ułatwienia podano pierwsze litery odgadywanych wyrazów². W wirówkach, także w tej, najczęściej wpisuje się wyrazy prawoskrętnie. Miejsce wpisania jest do samodzielnego uzgodnienia, ale dla ułatwienia podano pierwsze litery odgadywanych wyrazów.

- schorzenie, niedomaganie, niedyspozycja, złe samopoczucie
- człowiek odważny, mężny, heros
- klęska, przegrana
- pochwała, uznanie, wyróżnienie
- rozchód, koszt
- wielkolud, dryblas, drągał, kawał chłopa, bardzo wysoki i dobrze zbudowany mężczyzna

Taka „rozrywkowa” forma wydaje się ciekawsza, a pełni takie same funkcje: zwiększa płynność słowną i skojarzeniową, polegającą na szybkim wybraniu z posiadanego zasobu słownikowego żądanego wyrazu. W objaśnieniach podano już po kilka synonimów, by w dłuższej wypowiedzi ustnej czy pisemnej uczeń mógł stosować je wymiennie, unikając w ten sposób powtarzania wyrazów, których chce użyć w bliskim sąsiedztwie. Mając ich tyle we własnym słowniku, będzie mu łatwiej wybrać te, które najlepiej odpowiadają określonej sytuacji komunikacyjnej. Używając ich, może tylko informować, ale może też wyrażać swój stosunek do treści: ocenę, postawę wobec kogoś, czyli niejako wpisywać w wypowiedź funkcję impresywno-ekspresywną języka. Sytuacja komunikacyjna wymaga od ucznia trafego wyboru wyrazów ze względu na to, do kogo mówi, także: o kim mówi. Takiej właśnie oceny kontekstu sytuacyjnego wymagają synonimy do wyrazu *olbrzym*.

Diagram wirówki kryje jeszcze jedno zadanie, można go bowiem wykorzystać do dobierania wyrazów przeciwstawnych znaczeniowo. W objaśnieniach pojawia się wówczas: zdrowie, tchórz, sukces, kara, dochód, karzeł.

-
1. M. Nagajowa zalicza je do ćwiczeń słownikowych, wyrabiających techniczną i stylistyczną wprawę w posługiwaniu się wyrazami. M. Nagajowa, Kształcenie języka ucznia w szkole podstawowej, WSiP, Warszawa 1985, s. 87.↩
 2. Rozwiązanie: choroba, bohater, porażka, nagroda, wydatek, olbrzym.↩